СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 304. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 30-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 304. Jersey City, N. J., Wednesday, December 30, 1936. THREE CENTS

СТРАЙК В АВТОМОБІЛЕВИХ ФАБРИКАХ

КЛІВЛЕНД (Огайо). — „Сидячий страйк" робітників, що належать до робітничої юнії „Юнайтид Отомобіл Воркерс Юніон", здержав увесь рух у фабриках „Фишер Боді Компані", що є підлеглим підприємством „Ґенеральної Моторової Корпорації". На страйк вийшли за обчисленнями юнії 1,000 робітників; за обчисленнями підприємців—150 робітників. Страйк заставив коло 7,000 робітників покинути роботу.

Страйкарі сподіваються скорого закриття всіх автомобілевих фабрик „Ґенеральної Моторової Корпорації".

ЗНАЙШЛИ РОЗБИТИЙ ЛІТАК.

БЕРБЕНК (Каліфорнія). — Загадка зникнення великого пасажирського літака підприємства „Юнайтид Ер Лайнс" розвязана: знайшли румовища літака у пропасті яких 20 миль звідсіля з трупами всіх його пасажирів.

Згинули разом 12 осіб: 9 пасажирів та 3 пільоти. Як видно, літак розбився, коли пробував добутися з пропасти понад хребет гори.

МІСТО БЕЗ СВІТЛА.

НЮАРК (Ню Джерзі). — Через пожар, що вибух у понеділок у середині міста, вся система електричної сили в місті попсувалася й місто не мало електричної сили від 3 години 34 мінути зполудня до 8 години вечором.

Департаментові крамниці закрито. В кількох високих домах треба було рятувати людей, що їхали на вищі поверхи елевейтрами, котрі через відтяття електричної сили нагло не могли далі їхати. Найбільше терпіли шпиталі.

Для освітлення міста вжито ручних лямпок. Поліція вжила надзвичайних зусиль, щоб не допустити до заколоту.

ПОБОЮЮТЬСЯ ЕПІДЕМІЇ ІНФЛЮЕНЦИ.

НЮ ЙОРК. — Міський уряд здоровля остерігає населення, щоб вистерігалося простуди, бо в місті є велике число хорих на інфлюенцу й запалення легенів.

Міський уряд здоровля радить: їсти подостатком поживної їжі; пити досить води; спати кожної ночі принаймні 8 годин; провітрювати добре хату; дбати, щоби повітря в кімнаті не тільки було відповідної температури, але й мало досить вогкости; вбиратися відповідно до погоди; не вживати ручників, уживаних іншими людьми; не наближатися до осіб, що мають катар; іти до лікаря, як тільки почуєте катар.

У Шікаґо є тепер таке велике число занедужань на інфлюенцу, що деякі лікарі вже говорять про епідемію.

АДВ. ПАНЧУК НАЗНАЧЕНИЙ АСИСТЕНТОМ ПРОКУРАТОРА.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Адвокат Іван Панчук назначений Демократичною Партією на уряд асистента ґенерального прокуратора стейту Мішіґен („Assistant Attorney General for the State of Michigan").

ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ.

ТАКОМА (Вашинґтон). — Поліційні уряди міст цілого північного заходу Злучених Держав шукають тепер чоловіка, що викрав Чарлза Матсона, 10-літнього сина д-ра Вилйема Матсона, багатого лікаря з цього міста, та зажадав за його випущення на волю 28,000 долярів. Поліція побоюється, що злочинець є божевільний.

У Вашинґтоні невисліджені досі злочинці викрали були Ольмеда Альфара, 15-літнього сина амбасадора Еквадору, в саму Різдвяну ніч, ограбили його та вязнили 5 годин.

УРЯД ДОЗВОЛЯЄ ВОЗИТИ АМУНІЦІЮ ДО ЕСПАНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Стейтовий департамент видав дозвіл на вивіз з Америки до Еспанії призначених на війну літаків і машин вартости 2 міліони 777 тисяч долярів, не зважаючи на те, що закон про невтральність забороняє вивозити з Америки амуніцію й інші воєнні причандали на війну. Стейтовий департамент каже, що закон не відноситься до горожанської війни.

Літаки й машини призначені для льоялістів.

ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ВЕНЕРИЧНИХ НЕДУГ.

ВАШИНҐТОН. — Коло триста спеціялістів зїхалося тут на конференцію для боротьби проти венеричних (полових) недуг.

Президент Рузвелт привитав спеціяльним письмом конференцію та підчеркнув у ньому вагу конференції для публичного здоровля. В імені уряду в конференції бере участь Джозефіна Ровч, асистентка секретаря скарбу. Конференція наперед вислухала два реферати про вагу навчання публики про небезпеки венеричних недуг та про потребу здерти з цих недуг заслону таємничости.

КОРОЛІВСЬКИЙ СУД ЗДЕРЖАВ РІШЕННЯ.

Судівнича комісія королівської ради в Лондоні здержала своє рішення відносно відклику, внесеного ґенеральним правником Канади щодо важности закону про заняття та соціяльну асекурацію. Закон був ухвалений домініяльним парляментом у 1935 р. Ціле питання є в тім, чи парлямент мав право ухвалити такий закон. Найвищий суд Канади рішив, що парлямент не мав права ухвалити такий закон.

Найвищий суд Канади уневажнив кілька реформових законів, ухвалених парляментом в 1935 р. Обговорюючи ці уневажнення, сказав член судової комісії, лорд Еткин, що це булоб серіозне обмеження прав уряду в нинішню пору, якби він не міг предложити відповідного пляну асекурації від безробіття.

ПРИСУД НА ЛІКАРЯ-КОМУНІСТА.

У Станиславові покінчилася розправа проти лікаря повітового шпиталю Едварда Фріда, якого обвинувачували за комуністичну діяльність і пропаґанду серед війська. Фріда засудили на 4 роки вязниці із зачисленням слідчого арешту з позбавленням громадянських прав на 5 літ.

ОБМЕЖЕННЯ ГОДИН ПРАЦІ В АЛБЕРТІ.

Назначивши раду промислових взаємин, уряд Ейбергарта в Алберті (Канада) впровадив в життя законне обмеження годин праці для всіх робітників крім робітників на фармах та домашньої прислуги. Обмеження є такі: 8 годин праці денно і 40 годин у тижні для робітниць, а 9 годин денно і 54 години на тиждень для робітників.

ЗАРОБОК З ТУРИСТІВ.

Автомобілевий клюб у провінції Квебек (Канада) обчислив, що цього року в літі відвідали Квебек 588,817 авт з туристами, і що туристи лишили в провінції 62 міліони долярів. Число туристів цього року збільшилося на 25 процентів.

ҐРЕТА ҐАРБО ПРИЧИНОЮ РОЗВОДУ.

В одному лондонському суді відбувся недавно цікавий розводовий процес. Розводу домагався чоловік, якому жінка надоїла, наслідуючи фільмову артистку Ґрету Ґарбо. Його подруже життя було щасливе аж до хвилини, як його жінка відкрила в собі подібність до Ґрети Ґарбо. Від того часу вона жила тільки думкою, якби цю подібність підтримати й побільшити. Чоловік міг іще витримати, як довго вона чесалась і вбиралась а ля Ґрета Ґарбо. Але коли почала наслідувати її голос, хід, рухи і манери, чоловік мав того досить. Я' оженився з гарною і природною дівчиною, а тимчасом вона стала якоюсь карикатурою Ґрети Ґарбо — жалувався він у суді. Його недоля переконала суддів. Вони признали його домагання зовсім оправданим і видали присуд, яким розвязали подружжя з вини жінки.

ХОЧЕ ЗБИРАТИ ФОНДИ ДЛЯ ЕСПАНІЇ.

Комуністичний провідник Тим Бак вернувся свобідно до Канади і збирається на обїздку за фондами допомоги еспанському урядові для боротьби з повстанцями. Чутка про намічене арештування Бака, коли він вернеться до Канади, була, як виявляється, тільки реклямовим триком на звернення уваги на нього. Бак був в Еспанії і, як оповідає, був два рази в ровах на фронті Ґвадарами, а три рази в розгарі боротьби на полудневім фронті, коли повстанці були 35 миль від Мадриду з трох сторін. Коли виглядало, що еспанський уряд вже програє, Бак, як осторожний чоловік, висунувся з Еспанії і вернувся до Канади, щоб тут оповідати, що уряд не дасться повстанцям і є приготований ще на довгу боротьбу.

МАРЛЕНА ДІТРІХ НА АНГЛІЙСЬКОМУ КОНКУРСІ КРАСИ.

Один англійський часопис уладив між своїми читачами анкету на тему, котра із славних фільмових артисток найгарніша. Читачам поставлено пять питань, а кожне питання складалося з 20 точок. Щоб вийти переможно, артистка мала здобути 100 точок. Поодинокі питання торкались лиця, очей, профілю, рук і ніг. При клясифікації лиця найбільше точок осягнули Норма Шірер і Катерина Гепборн. Артисткою з найкращими очима признали Кльодету Кольберт. Найгарніші руки має Ґрета Ґарбо, найгарніші ноги Марлена Дітріх і Джінджер Роджерс. Найкращим профілем визначається на думку читачів того часопису Марлена Дітріх і Джін Гарльов. В загальній клясифікації на першому місці знайшлася Марлена Дітріх, що здобула 184 точки.

НІМЦІ ПОБИЛИ ПОЛЬСЬКОГО РОБІТНИКА.

В домі поляка Борковського в Новім на Поморю владила свою забаву німецька організація „Юнґдайче Партай". У салі висів державний польський герб. Німці розмістили так свої декорації, що польський герб заслонили. Польський робітник Бр. Швейцар відслонив герб, але німці заслонили його вдруге. Коли згаданий робітник запротестував проти такого поступовання, німці побили його здорово й викинули з салі.

ФІЛЬМИ І НЕРВИ.

Швеція була першим на світі краєм, де створили уряд лікаря, як фільмового цензора. Ще 1911-го р. Шведське Фільмове Товариство покликало на це місце славного лікаря хоріб нервів, д-ра Ґуннара Бермана. Лікар-цензор має розглядати вплив, що його викликують поодинокі сцени на нервну систему глядача й евентуально лагодити занадто міцні сцени. Зпочатку відносилися до цього лікаря-цензора з недовірям, але зчасом усі признали його додатню роботу. Рівень шведських фільм піднісся дуже значно, причім щораз менше продукують тепер фільм, які мають відемний вплив на нервну систему глядачів.

НОВА ПРАЦЯ ПРОФ. В. МАСЮТИНА ПО НІМЕЦЬКИ.

Видаваний у Берліні журнал „Ґебравхсґрафік" (Берлін СВ, Бель-Алліянс-Пляц 7—8) містить у листопадовім числі 24 світлини з медалів проф. В. Масютина. Розпочата нашим українським мистцем серія історичних портретів-медаль крім 12 зображених гетьманів охоплює в собі також портрети наших діячів, котрих імена дорогі кожному українцеві. Згаданий журнал має зовсім заслужену славу високо-мистецького видання не лише на континенті, але й за океаном. Таким чином з постатями українських героїв познайомляться широкі культурні кола всіх частин світу. Крім того проф. Френцеле, видавець журналу, що завжди ставився з симпатією до українського мистецтва, має намір видати ці 24 репродукції в формі окремої брошури. Брошура обемом 16 сторінок крім репродукцій медаль має принести відбитку відомої ґравюри Масютина: Гетьман Іван Мазепа.

Т. ШЕВЧЕНКО І ЦАРСЬКА ЦЕНЗУРА.

У ленінградському відділі Центрального Історичного Архіву знайшли нові документи, які відносяться до Т. Шевченка. У 1900 році цензор Воршев писав з приводу видання поеми „Гайдамаки":

„Хоч поема Шевченка „Гайдамаки" являє собою кріваву боротьбу козаків з поляками за незалежність у далекому минулому, то в ній зустрічається дуже багато таких патріотичних вигуків щодо нещасливої долі України, які мимоволі примушують читача задуматися про теперішнє положення Малоросії. Як повна збірка творів Шевченка, до якої включена поема „Гайдамаки", так і ілюстроване видання цієї поеми, що вийшла в світ у 1885 році — видання дорогі і доступні лише людям заможним. Теперішнеж видання поеми буде, як треба гадати, дешеве і тому може бути легко поширене серед неінтелігентної верстви. Беручи під увагу все повище сказане і взагалі тенденційність впливу Тараса Шевченка на малоросійський нарід, цензор вважав би, що цей рукопис треба заборонити друкувати".

ВИТИНАЮТЬ ЛЮДЯМ ШЛУНКИ.

З нагоди одної операції у шпиталі в Торонті, коли то хірурґи цілком витяли пацієнтові шлунок, що був зіпсутий, лікарі пояснили, що кожного року у шпиталях в Торонті витинається кільканацять шлунків ріжним людям. Така операція є дуже ризиковна, одначе, коли вдасться, людина прожие довгі роки без шлунка.

ПАНТОФЛЕМ УБИЛА МАТІР.

47-літня Болеслава Колодзейська з Межеєвських приїхала до своєї матери, 70-літньої Амелії (місцевість Брвільно, ґміна Ленц, повіт Ґостинін). Між матерю й донькою спалахнула суперечка на маєтковому тлі. Підчас сварки Колодзейська зняла пантофель з ноги й так сильно вдарила ним матір, що ця впала мертва.

СОВЄТИ ХОЧУТЬ НАСЛІДУВАТИ АМЕРИКУ

МОСКВА. — Комісар для тяжкої індустрії, Орджонікідзе, на конференції представників тяжкого промислу признав, що совєтські фабрики скандально виконують свою роботу, себто видають продукти значно гіршої якости ніж фабрики капіталістичних країв.

Також у совєтських фабриках розпаношилася бюрократія до тої міри, що напр. у такій самій щодо величини совєтській фабриці, в якій працює 1,700 ріжних наставників і урядовців, у капіталістичних краях є тільки 600 до 700 урядовців. Бюрократія спиняє продукцію. В той час, коли в американській фабриці потрібно дві карточки, що заряджують виріб якоїсь частини, то в совєтських фобриках є кількасот таких карточок. Така бюрократична господарка збільшує шалено кошти продукції. В оцінці товарів у цих соціялістичних фабриках дуже часто можна побачити такі рубрики: 100 рублів виконання продукту, а 300 канцелярійна маніпуляція. На згаданій конференції Орджонікідзе закликав: „Ви мусите повести справи так, щоб з кожного робітника дістати стільки само праці, скільки видає робітник в американській фабриці. Також якість ваших продуктів не сміє бути гірша".

МОСКОВСЬКИЙ ШОВІНІЗМ.

МОСКВА. — Голова комісарів РСФСР, Сулимов, публично заявив: „Сила й велич совєтського Союзу міститься у братерстві всіх його народів. В цім братерськім співжитті московський нарід грає й гратиме вирішну ролю. Першим серед рівних буде московський нарід, московські робітники, московські трудящі, яких роля у великій нашій революції від перших перемог до нинішнього дня надзвичайно велика. Недаром Сталін говорив, що московська мова це мова пролетарської революції".

ЗНАЙШЛИ ІСТОРИЧНІ ПАМЯТКИ.

ЗИВ. — На території київського Михайлівського манастиря знайдено закопаний у землі скарб. Після розгляду фахівці прийшли до висновку, що це майно київських князів, що вони його сховали в часі нападу ворогів на місто. Є там такі речі, як перли, золоті прикраси і т. п. Відносяться вони до творів мистецтва з 9 до 11 віку. Совєтська влада відразу наложила руку на цей скарб і вивезла його до Москви.

„СТРАХИ НА ЛЯХИ".

КРАКІВ. — Краківський „Кур'єр" пише, що в громаді Унятичі в Східній Галичині польська влада організувала прогульку „польскей шляхти" до Варшави, але українці почали страшити тих, що мали їхати, підпалом, побиттям, тощо, так, що на прогульку приїхали всього лиш дві особи, хоч зголосилося дуже багато. Крім того тим, що поїхали, повибивано вікна. У звязку з тим заарештовано Євгена та Богдана Тустановських з Унятич. Далі польська преса доносить, що на терені Сокальщини викрили тайні документи О. У. Н., з яких виходить, що на українську інтеліґенцію наложено спеціяльний податок на ціли О. У. Н. У звязку з тим влада арештувала 15 осіб.

ВІДПОВІДЬ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — Гітлер і деякі його найближчі співробітники ще не повернулися з баварських гір, куди вони їздили на тайну нараду. Всетаки в німецьких урядових кругах припускають, що відповідь на минулонедільний натиск англійського і французького амбасадора в еспанській справі буде така: Німеччина відмовиться від усяких територіяльних анексій еспанських територій, але рівночасно заявить, що ніяк недопустить до створення ще одної большевицької держави на полудневому заході Европи, що булаб під диктатом Москви. В Мінхені зібралося знову 2,000 німецьких добровольців, готових до відходу на еспанський фронт. Одначе з огляду на неясне становище Італії ледви чи ті добровольці до Еспанії відійдуть.

АНГЛІЙСЬКО-ІТАЛІЙСЬКА ПРИЯЗНЬ.

ЛОНДОН. — На днях англійський і італійський уряд офіційно запевнять себе, що на Середземному морі існує поміж ними повна згода і що їх інтереси в тій смузі не є суперечні, тільки себе доповнюють. Рівночасно італійська преса підчеркує, що зближення до Великої Британії ще не означає зірвання приязни з Німеччиною.

АНГЛІЙСЬКА АМБАСАДА ПЕРЕНОСИТЬСЯ ДО ВАЛЕНСІЇ.

МАДРИД. — Хоч ніби положення еспанського лівого уряду в останніх тижнях поправилося, то англійська амбасада чомусь покидає Мадрид і переноситься до Валенсії, себто до того міста, де тепер перебуває лівий уряд. Цей рух англійської амбасади пояснюють тим, що англійці хочуть вирвати москалям першу ролю в грі політичних справ Еспанії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„В ІМЕНІ НАРОДНЬОЇ СПРАВИ"

З тим закликом стрічаємося щораз частіше: в пресі, на вічах, концертах, як теж при ріжного роду імпрезах. І відчуваємо, що його надуживається. І тому цей громадський клич, такий важливий і потрібний, готов збудненіти до тої міри, що згодом не буде робити на нікого ніякого враження, а вже певно не такого, якого вимагає добро тих усіх громадських справ, які виконується під згаданим кличем.

В першу чергу треба памятати, що коли виступається під імям „народньої справи", то треба добре розріжнювати приватний бизнес, обчислений на приватний зиск, від таких справ, з яких одиниця безпосередньо не користає, а користає загальна справа, українське імення, українська культура, українська визвольна боротьба і т. п. І в приватнім бизнесі можна апелювати до українського загалу, щоб він попер — свого чоловіка. Це є зрозуміле, природне. Та в приватнім бизнесі людина, себто одиниця, перебирає все ризико цього бизнесу на свою власну кишеню і на свою власну славу чи неславу. Певно, що коли українець, як приватна особа, поводиться погано, або коли нечесно веде бизнес, то частина його неслави може спадати і на ту націю, якої імення він носить. І навпаки. Успіхи українця як особи можна вважати й успіхами нації. Але це вже задалекі потягнення, особливо, коли мається на увазі звичайне життя і звичайних людей. Та зовсім інакше виглядає справа, коли от завязується якийсь комітет, чи якесь товариство, і ця група зачинає в громаді чи на ширшій арені промовляти в „імені громадянства", або, як це буває найчастіше, „в імені народньої справи", беручи собі право так говорити і в такий спосіб до громадянства відзиватись і вимагати від нього послуху та морального й матеріяльного попертя, потрібного для підпертя якоїсь справи, часто якогось бизнесового підприємства, яке обовязково називається у таких випадках „народнім", а навіть „патріотичним".

Отже треба звернути увагу на те, що не всякий має право сам означати якусь справу чи якесь підприємство патріотичним. І це здається повинно бути для всякого зрозумілим, якщо не має зчинитись у нас чистий хаос зі справами дійсно народніми і патріотичними. І треба деякої застанови над тим, хто і коли має право відноситись до загалу в такий спосіб, щоб можна було потім називати „непатріотом" того, хто не відзивається на певний заклик, виданий „в імені народньої справи". І треба памятати, що кожна народня справа підлягає під народню контролю і критику. Бо якщо загал має щось попирати, то й він має право сказати своє слово критики, хочби і найгострішої. А хто кому відмовляє права ось так критикувати, той не веде ніякого народнього діла.

З ЛІТЕРАТУРНИХ НОВИН

Василь Ткачук: **Золоті Дзвінки.** Нариси. Львів, 1936.

В розмірно дуже короткому часі це вже друга збірка нарисів нашого молодого оповідача. А властиво збірочка, бо це всього сімдесять шість сторінок невеликої вісімки. Воно притім правда, що і в книжці ще меншій обемом можна дати речі великої мистецької вартости. Але не можна водночас не висловити побажання, щоб оті, такі знамениі для нашої літературної творчости збірки і збірочки — перед війною це були здебільша сакраментальні ліричні збірки з портретом і підписом шановного автора, а тепер частіш прозові нариси — чергувались у видатнішій мірі з творами поважнішого характеру. І мені хочеться все наново накликувати до наших молодих і наймолодших письменників, щоб вони кидали видавати о-ті невеличкі, швидко писані і швидко видавані збірки і збірочки — всеодно, чи це поезії, чи нариси, чи мініятурні драматичні картинки, — а бралися сміло й одчайдушно за твори великого розміру, великого стилю, словом — монументального характеру, бо дрібних збірок у нас тепер в обмаль, а монументальних нема, або можете їх почислити на пальцях таки одної руки.

Але я прохаю притім шановного автора, не розуміти мене тут зле.

Я не оспорюю ось мистецької вартости його останньої збірки ніяк. Я тільки жалую, що його, стількиж гарні, що й оригінальні мистецькі засоби використані ним знову для дрібних малюночків, а не для велико-лінійних картин. І я не хотів би, щоб такий свіжий і справді багатонадійний талант, як його, присвоював собі заздалегідь той наш дрібненький амплітуд творчости, якого розгін визначується всетільки чотирма стінами якогось глухого кута та душилового самотою замкненних у ньому і здебільша безталантних душ. Нам час ось і той спутаний амплітуд глухих кутів і недолю всякого роду безталанних, нещасних і пропащих заступити в літературі чимсь іншим. Бо починаючи від Квітки аж ген до Стефаника ми про наше безталання написали вже стільки, що життєрадісна і життєбоєва стихія в нас — сказатиб запорозька! — згубилася в тій скаржливій літературі трохи не зовсім. І коли з цього погляду будете доказувати комусь з чужинців, що напр. Тарас Бульба то українець, то той чужинець відповість вам, що це не так, що Тарас Бульба то бадьорий собі москаль, а українець це той, хто співає сумовиті пісні, зокремаж „Щож я буду бідний діяв".

І тому воно й так важно для нашого письменника проголосити **всякому десператизмові,** особливож тому, **що замикається в душливих рамцях глухих кутів — рішучу і послідовну боротьбу.**

Правда, в моїй рецензії на першу збірку Ткачука — в нашій „Свободі" з дня 11. V. 1936 р. — я відзначив у нього, як одну з ідейних ліній у його нарисах, **непереможну силу українського чорнозему.** І це, відчисливши там деякі віїмки та зигзаги, і справді так, з огляду на що можна було надіятися, що найближча збірка нашого автора саме ту лінію з боку мистецького розгорне в ширшій перспективі, а з ідеольогічного поглибить. Але якщо **ви у збірці „Золоті дзвінки"** почнаєте шукати її, то бачите, що воно тут трохи губиться, проступаючи виразніше аж при самім кінці, в нарисах „Простий мужик", та „Золоті дзвінки", хоч перший нарис збірки, „Акації пахли", започатковує її — може не без легких відгуків Стефаникового **„Сини"** — доволі добре. Позатим тут люди, що стають жертвами обставин, проти яких вони змагаються безуспішно. Так неня Лисиха, що божеволіє за забраним їй сином. Так і неня близнюків, що виснажена нуждуванням велить бідним дітям іти між людей на службу, висилаючи їх у жорстоку дорогу проти вечора самих (знову акт розпуки, що пригадує не менш розпучливий і таксамо жорстокий учинок Гриця Летючого у Стефаниковій **„Новині").** Далі голодні діти, повні лякливої трівоги перед усім, що моглоб у їх положенню стати „гріхом". То знову чоловік, що шаліє гнівом через зраду жінки, але не всилі покарати її. Або господар, що підпалює другого за забрану йому ним ниву і запропащену жінку, а притім і сам гине. Або свекруха, яка гонить з хати невістку за те, що вона стала жертвою чужинецького вояка. То знову хлопець, що намагається пімститись на вчителю, який не потурбувався тим, щоб дати хлопчині змогу дальшої науки, вибиває йому вікна, а опісля, розжалений своїм учинком, приносить йому черешень. Або господар, що стративши хату, вибирається з ріднею з рідного села, та вкінці туди з жалю вертається. Аж як останні в цій галерії Ткачукових героїв — старий Матвій, що рятуючи молодняк одного села від арешту, всю вину бере на себе і дає себе замкнути до кримінальу. Хорий Дмитро, що на Свят-Вечір дає колядникам усі свої гроші на церкву та на тих, що „дома не святкують". І нарешті прегарний Степан у нарисі „Золоті дзвінки", що жагучим словом своєї любови до землі ніби заговорює надтягаючу тучу, причім Ткачук дає нам ось таку картину дужого своїм чорноземом селянина:

„...Ноги чорні, як земля, тверді, гей камені, уважно ступають по межі.

„Попід ноги суятилася комашня з чорними, білими, зеленими хребтами, з вусиками довгими.

„Здавалося, земля, як кладка від одного берега до другого берега неба, вгиналася наче побоювалася Степанового, дужого слова та діла.

„Ану, сонце, спробуй не світити йому, ану, земле, спробуй не вродити йому..." (Ст. 76).

Отаке і йому подібне я надіяв переможною силою чорнозему в духовости Ткачукової людини, і я бажав би, щоб рис такої сили зазначувався скрізь у нарисах нашого молодого оповідача.

От як уже неня Лесиха, то така, що з розпуки за сином не божеволіє, а довершує якогось материнського геройства. Бож хіба нема геройських матерей в житті України? А якщо бідна мати з близнюками, то не така, що висилає діти в світ на опіку божу, а така, що не дасть їх на поталу нікому, нехай і за ціну найвищого жертвенного зусилля зі свойого боку. І таксамо і відносно чоловіків. Замісць десператів краще скрізь люди, які з напругою всіх своїх сил перемагають життя або принайменше боряться з ним по всій своїй змозі, щоб перемогти його. Бо десператами і бездольними життя ми були вже так довго, отроювали себе розпуками і кохалися зі смутками стільки, що всяке повторювання отих буденних мізерій вражає нас, нехай і у витонченій мистецькій формі, як перестарілий анахронізм.

А в Ткачука форма нарисів така легка, така свіжа і просто нова, що вже ота сама його форма ніби зобовязує його і до нового змісту.

З цього погляду читати його збірки дуже цікаво. І хотілосяб говорити просто про незвичайне багатство мистецьких засобів у ньому. По суті речі його нариси це властиво — наскільки будемо дивитися на артистичну форму найдатніших між ними — поезії у прозі, що може пісні, виспівані в прозі, або щось посереднє між піснею і прозою, повне глибокого відчуття. Правда, своєрідними леготами малюнку надихувались ми нераз і в щасливих моментах лірики Лепкого, в коротеньких нарисах Кобилянської, де вона не кладе на білі крила своєї душі вантажу тяжкої тенденції, або в ліричних пінсіях Стефаника. Але в Ткачука лірика настрою вяжеться з драматизмом, з трагікою та іноді з брутальним динамізмом акції, леготи в нього віють завжди над хаосом життя, а притім сяйво поетичної краси посрібляє в нього трохи не кожне речення, так, як проміння місяця паде на кожний листок дерева. І тому тут гарний заголовок нашої книжечки це справді своєрідний знаменник її поетичного змісту. Ви дивитеся тільки на калейдоскоп порівнань у Ткачука, коли він малює небо, сонце, місяць, зорі, дерева, вогонь, день і ніч. „Місяць запалив Лесів чорний ус і ус почав горіти срібною полумінню". „...І в тиху ніч посилася молитви. І все тоді замовкло. Здавалось — земля уговкала гомінких, а вся билина перестала вигоддуватися і стала на позір. Ба й місяць, ріжком сперся на хрест, начеб хотів навчитися тої молитви..." „Вечір пяним парубком упав на землю, вечір чорний-чорніший, як дігтярня". „Вже ліси залились вечором... А село наставило бронзові збани, щоб сонце на відході їх забарвило — й лиш ждало, коли чорний потік ночі заповнить їх ущерть". „Синя жменя — небо перегортало зорями, наче коралями. А потім наче насилювало на бігу нитку — молошну дорогу, ніби хотіло покласти старому на шию: Тішся!" „...А як ніч сховалася за селом перед охочим світанком, аби не ломив їй крил та не століччив, тоді сонцем почали бавитися дерева; кидати, мов яблуком, то в хати то на поля, — і тоді зарумянене село, мов невіста при живі, новиною ділилося..."

Але воно неможливо мені тут вичислювати все те, поетично гарне, що робить власне лектуру нашої збірки такою симпатичною. От купіть собі нову збірку Ткачука і читайте самі, а пізнаєте оті краси гаразд і допоможе **молодому письменникові, ідейному синові гуцульського села ниві, творити щораз нові і кращі речі, бо без матеріяльної підмоги всього громадянства не буде в нас кращої літератури ніколи!**

А до нашого симпатичного і такого таланов итого оповідача клич ще раз:

— Розмальовуйте героїв українського чорнозему! Таких, яких геройським зусиллям видвигається нова Україна і в найневідрадніших обставинах! І таких, що ними ми моглиб похвалитися перед усім світом! **Не розпуку переможених малюймо, а твердий гарт переможних!**

Д-р Остап Грицай.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Сиракюз, Н. И. — В дописі про Листопадове Свято, поміщеним у „Свободі" з 18. грудня, має бути, що офіційну участь у святі взяли Тов. Українська Січ, від. 282 У. Н. С., Тов. Запорозька Січ, від. 317 У. Н. С. і Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39 У. Н. С., що явилися теж і в церкві на панахиді з прапорами і відзнаками.

о. П. К. — Про згаданий Вами ювилей була вже давно згадка у „Свободі", а з цеї згадки Ви знали, хто береться його влаштовувати. Тоді Ви не забирали голосу. І не заговорили тоді, коли появилося вже оголошення, себто 12. грудня. А доперва вислали свої заввагм аж 23. грудня, і вони надійшли точнісенько день по ювилею. Як то кажуть: муштарда по обіді.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Запорозька Січ, від. 117, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 2-го січня, в годині 8-мій ввечір, під ч. 217-219 Іст 6-та вул. Подаємо до відома, що на річних зборах 19. грудня вибрано такий уряд на 1937 рік: П. Васильків, предс.; Семен Кучма, секр.; Д. Семенюк, кас.; Ів. Ровінський, Й. Деревянко і П. Барило, контр. книжок; Т. Ніньовський і С. олТоцький, контр. хорих; П. Задорецький, торстіст. Просимо всіх членів явитися на збори. — Семен Кучма, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Сестр. ім. Ольги Басарабової, від. 47, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 2-гій пополудні. Просимо всіх членниць і членів прийти на збори, бо буде справоздання урядників і контрольорів та вибір урядників на 1937 рік. — А. Мушаста, предс.; П. Могильська, кас.; П. Паращак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всі хсвоїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу, 2-го січня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Кожний член має бути приявний на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. Буде звіт контролі за цілий рік і вибір уряду. Неприявний на зборах член підлягає карі згідно зо статоутом. — Іван Солтис, предс.; Микола Підгайний, кас.; Антін Карпович, рек. секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира, від. 179, дає до відома всім своїм членам, місцевим і позамісцевим, що на 1937 рік вибрано такий уряд: Микола Тильович, предс.; Василь Логуш, заст.; Михайло Кульчицький, кас.; Павло Голдак, рек. секр.; Василь Голдак, фін. секр.; Теодор Владика, заст.; Михайло Паращак, Михайло Бартіш і Томко Шпить, контр. комісія. В усіх справах просимо звертатись до фін. секр.: Василь Голдак, 2918 Victor St., St. Louis, Mo.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

(90)

За пару днів Василь їде до Острога навідати Пархвена, який все ще лежить у лічниці. Володько й собі бажає поїхати з ним. Добре. Одягаються. День гарний, соняшний, хоч по полях ще скрізь сніг. Дорога санна, але попсута близькою весною.

Володько не був ще в Острозі від того часу, коли малим хлопцем їздив туди з батьком. Пригадує виразно те захоплення і ті переживання, які викликав у нього кожний новий шматок простору, кожна нова подія. Як далеко пішов він наперед тепер! Місто для нього не має вже такого значіння, як тоді. Пригадує ту жидівку, що воювала з батьком за півня, пригадує пана на велосипеді, москалів, що спокійно маширували на подвір'я казарми, панночок, вітрини.

Зовсім не те тепер. Перше, що кинулось, це полк війська, що вступив у місто. Василь мусів зїхати на сторону і перечекати, поки пройде військо. Володько не може сидіти, захопившись тим полком. Звідки взявся він? І наплечники, і патронташі, і лопатки — все чисте-чисто, справжнє військо, якого вже давно не бачив Володько від початку війни. Ідуть та йдуть вояки лавами, бадьорі, червонощокі, веселі. На вовняних шапках жовто-сині значки з тризубом.

— Звідки йдете? — питає Василь вояків.

— З фронту. На відпочинок.

Дивно. Зовсім не видно на них слідів фронту. Такі радісні, такі голосні. Володько не сидить. Нема сили всидіти. Він же власними очима бачить військо України, своєї держави, своєї великої батьківщини. Володько встає і зовсім близько підходить до лав війська. І побачивши його кінець, кидає Василя зі саньми й іде побіч машируючих лав у напрямку міста. Там, коло казарм назустріч полкові виходить військова оркестра. Блищать на сонці мосяжні труби. Спереду тут команду:

— Струнко!.. Рушниці на плечі!..

По лавах пробігає вогонь. Всі випростовуються. Рушниці з понаїжджуваними на них багнетами вкрили щітиною військо. Оркестра вдарила марша. Серце Володька затріпотіло і він виразно відчув уже приємний біль у нім. На очі зійшли сльози радості.

Коло орхестри завважив начальство і багато людей, здебільша молоді. По одягах Володько пізнає учнів і учениць міських гімназій. У кожного пришпилена жовто-синя стрічка.

Перед начальством сотня за сотнею проходить полк. Молоді козаки вибивають крок. Рушниці на струнко. Зближаючись до начальства, сотенний командує: — Вправооо д'вись!

Всі очі звертаються направо. Головний начальник стоїть струнко і вітає піднесеним долоні нарівні правого плеча. Молодь скидає кашкети і дружне „слава" змагається з маршем орхестри.

Полк заходить до казарми. За полком їде обоз. На санях гурт веселих козаків.

В одного видно гармонію. На самому кінці їдуть кілька кіннотчиків на гарних гнідих конях..

Коли скінчився похід, Володько підійшов до Василя, що повелі їхав позаду війська разом з безліччю інших підвод.

— Ну, що, Василю? — питає Володько, знаючи, що Василь нераз кепкував з „петлюрівських козаків".

Василь не відповідає нічого, але з усмішки, що сяє на його обличчю, виразно промінює радість. Це Україна! Вона виросла зненацька з небуття. Це український полк, зроджений з простору, з туману. Якийсь геній захотів, щоб він встав і він встав.

Ще більше несподіванок чекало їх у самому місті. На всіх будинках, на всіх крамницях жовто-блакитні прапори. На хідниках повно народу, бо неділя. Видно гімназистів, що чіпляють всім якісь карточки і за те їм кидають до скарбонки гроші.

Володько й собі пішов на хідник, щоб і йому причіпили карточку. Але вигляд Володька зовсім не нагадує грошовиту людину, тому його обминають. Тоді він сам підійшов до одної пари.

— Дайте і мені карточку — сказав він і вкинув до скарбонки пять гривень..

Чудова, кучерява, чорноока панночка, пришпилила ніжними, білими руками Володькові значок. Володько зовсім вдоволений, бо крім цього панночка обдарувала його дуже милою усмішкою і неменш милим „дякую".

Володько читає напис карточки: „На Просвіту". Чудесно. Він, значить, дав щось також на Просвіту. Шкода тільки, що так мало. Згадав, що це є й Василь. Той іде поволі обережно правою стороною вулиці, бо скрізь повно підвод. Володько підбігає до нього.

— Василю! Маєш пару карбованців? — гукає.

— На що?..

— На Просвіту. Дивись, он там збірають.

— Не можу стати, щоб видобути з кишені пуляреса. Бач, віжки в руках.

— Давай сюди віжки...

Хоч-не-хоч, а Василь витягнув таки два миколаївські карбованці. Шкода тільки, що звіяна та чудова панночка, якої дотики такі приємні. Он інша парочка. Підбіг і втиснув у скарбонку гроші. Вона вже повна.

Як радісно, як просторо. Володько аж надто проймається живою, бадьорою атмосферою міста. Написи, барви, мова... Все рідне, все своє. Де зникла Росія, її городовики, її мова? Де взялася так швидко незнана, забута Україна?

Підїхали до невеликого одноповерхового будинку з написом „Повітова лікарня". Заїхали на подвіря. Лишили коні і пішли в середину. Одягнена в біле сестра вводить їх до „палати". Повно ліжок. Хоч світить ясно сонце і відчинені у вікнах кватирки, повітря в кімнаті тяжке. На ліжках тяжко ранені, покалічені.

Он і Пархвенове ліжко. Жовтий, мов віск, лежить горілиць. Він уже поправляється. Порозмовляли, оповіли новини зі села, про повстання й інше. Довідалися, що он на тих двох ліжках гоять ся два тяжко ранені большевики. Їх гоять, а опісля мають розстріляти, бо то якісь важні злочинці.

Володько дивується: нащож їх гоять, щоби після розстріляти. Хібаж їм не все одно вмірати?

— Ні, — сказав Василь. Їх поставлять зпочатку перед суд. Вони десь там ніби зірвали залізнодорожний міст, щоб затримати український броневик, що спішив на фронт під Хвастів. Один із них жид. Громада жидів Острога хоче його визволити, але лічниця день і ніч береже міліція. Поранили їх, коли ті хотіли тікати. Одному куля пройшла крізь живіт, другому крізь праву лопатку.

Володька ця історія цікавить. Він навмисне намагається стати, як може, ближче коло ліжок тих злочинців. Вони обидва лежать навзнак. Жовті, висохлі. Уста спраглі. Жид ввесь чорний, давно голений, з твердою відросою бородою.

Володько дивиться на нього і думає: — Ну, й чого тому жидові втручатися в наші справи. Вже як не на це право? Бозна звідки прийшов на наші землі, може жити і торгувати... Так ні... Йому того мало. Він ще задумав шкодити молодій державі... Йому хотілосяб, щоби над нею ніс вічно ярмо неволі...

(Дальше буде).

Учитель: — Берку Шранц, скажи мені, скільки є половина з одної четвертої?

Ученик (задумується, по хвилині відповідає): В усякому разі небагато.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЯКІСТЬ І СКІЛЬКІСТЬ.

На піврічних зборах Краєвої Федерації Зарядців Продажами, що відбувались оноді в Ню Йорку, один з референтів виступив з небувалим рефератом про кооперативи.

Говорячи про кооперативи на зборах стисло приватних підприємців, цей референт сказав, що досі звичайно приймали за правду, що кооперативи дбають тільки за те, щоби подати покупцеві товари по дешевшій ціні. Він каже, що це є груба недоцінка кооперативного руху, бо кооперативний рух не лише дає людям товари по дешевшій ціні, але й навчає людей дивитися краще за якістю товару. В кооперативах члени навчаються не тільки порівнювати ціни, по яких вони дістають товари, але й порівнювати якість товарів. Це незвичайно влучна заввага. А проте яка вона проста! Адже не можна говорити про ціну товару, не беручи під увагу рівночасно якости товару. Коли не взяти під увагу якости, то яку вартість має увага на саму ціну?

ЯКІСТЬ У ШТУЦІ.

Коли ці купці звертали увагу на поступ американської купуючої публики на полі торговлі, то Олин Давнс, критик музики в Ню Йорк Таймсі, відносить у своїй статті в числі з останньої неділі великий поступ, який американська публика зробила на зовсім небізнесовому полі, а саме на полі розуміння музики і співу.

Каже Давнс, що нарешті виросла в Америці музична публика, себто повстало велике число людей, що розуміються на музиці, що знають відріжнити злу музику від кепської, що мають розуміння мірила, яким міриться музику.

Виходило би з писання Давнса, що людина дозріває і на полі розуміння музики. Себто недозріла людина не вміє відріжнити доброї музики від злої, часто вважає добру музику за злу, а злу за добру; бо не має мірил, якими міриться музику.

ХТО ВЧИТЬ РОЗУМІННЯ ШТУКИ?

Зо статті Давнса виходить, що американська публика дозріла на полі музики зовсім несподівано, себто так, що люди, які цею справою зацікавлені, зовсім цього не завважали.

Між людьми, що зацікавлені в музичному дозріванню людей, є передовсім дві групи: перше, музики, себто композитори музики й виконавці музики, та друге, музичні критики.

Яко критик Давнс остерігає критиків, щоб вони писали нині критики не так, як писалося давніше, коли люди в Америці були в музичних справах неначе діти, але щоби писали так, як пишеться для людей дозрілих, що мають мірила музики.

ВІД ЧОГО ЛЮДИ ДОЗРІВАЮТЬ У ШТУЦІ.

Каже Давнс, що люди дозрівають музично від того, що наслухуються багато доброї музики та читають, чи слухають багато розумної критики про музику.

Отже як хто хоче розвивати свою здібність розуміти музику, повинен якнайбільше слухати доброї музики та добрих критиків музики.

І навпаки, хто хоче оставатись на давньому нерозвиненому ступні щодо розуміння музики, най не слухає доброї музики й най не слухає добрих критиків музики.

МУЗИЧНЕ ДОЗРІВАННЯ В АМЕРИЦІ.

В Америці виросла останніми часами велика музична публика через те, що тут є багато нагоди почути добру музику.

Давнс зачисляє до тих нагод широкий розвій фонографії й радія.

До цього можна теж додати великий розвій даремних концертів, що є наслідком заходів федерального уряду дати працю безробітним музикам.

ЩО ЦЕ ТАКЕ ДОБРИЙ КРИТИК?

Давнс дає своїй статті наголовок: Завдання чесної критики.

Видно з цього, що він звертає нею увагу спеціяльно на питання: який повинен бути критик?

З цього, що Давнс вважає добру критику за один з важних чинників для вироблення людей із розумінням музики, виходить, що його питання можна поставити так: як має критикувати критик музичні виступи, щоб він причинявся до вироблення в слухачах кращого розуміння музики?

Отже добрий критик не той, що хвалить усе, що він чує, і не той, що все ганить, але той, що своїми похвалами доброї й осудами злої музики виробляє в слухачах здібність самим судити, що добра, а що зла музика.

КРИТИК І МУЗИК.

Спитався раз свого вчителя один молодий співак, котрий, не зважаючи на свою молодість, мав великі успіхи й був дуже хвалений ґазетами, чи він повинен подякувати своїм критикам за прихильні осуди в ґазетах.

Каже Давнс, що вчитель відповів молодому музикові, що артист не повинен дякувати прихильним критикам за їх прихильні критики, як не повинен би він їх ганити за їх неприхильні критики.

На здивування молодого артиста вчитель пояснив йому, що, пишучи критику, прихильну чи неприхильну, критик тільки сповняє свій обовязок.

МУЗИКИ И МУЗИКИ.

Та Давнс знає з досвіду, що не всі музики держаться цеї засади. Є багато музиків, які зовсім не розуміють завдання критики.

Через те, як критик похвалить їх виступ, то вони хвалять критика за великий розум, за його здібність відчувати річи, яких інші не можуть відчути, за його совісне сповнювання свого обовязку.

Зате як той самий критик скаже музикові якусь неприємну правду, то музик часто називає критика вишукувачем недостач, педантом, що звертає увагу на дрібниці, або іґнорантом, що поняття не має про справи, про які береться писати.

КРИТИК І ПОТАКАЙЛО.

Назагал, каже Давнс, є в світі багато людей, артистів, їх приятелів, завідувачів, учителів, протекторів артистів і ріжних патронів штуки, котрі воліють такого критика, який як штука не пішлаб, усе буде її хвалити.

Ці всі люди, каже Давнс, не хочуть критика, а хочуть „єсмена", себто чоловіка, що на кожний запит каже: „Єс, сер!" чи „Єс, мем!" По нашому — потакайла, себто людину, що на все потакує.

Давнс каже, що цього роду критики минаються з покликанням свого звання. Себто цього роду критики не виробляють у людях вищого розуміння штуки, але цей розвій здержують.

КРИТИКИ И ПУБЛИКА.

Одначе Давнс винує за появу таких критиків не самих пустих артистів і їх пустих приятелів.

Винуваті за це не лиш вони. Винувата й публика. На думку Давнса, публика звичайно воліє не факти, а байки. Іншими словами, не правду, але брехню.

Звісно, цей осуд публики це особистий погляд Давнса. Чи годиться цей погляд з правдою? Спитаймося самі себе: чи воліємо ми почути про артистичний виступ правду, хочби неприємну, чи приємну критику, хочби й брехливу?

ОСТОРОГА АМЕРИКАНСЬКИМ КРИТИКАМ.

Каже ще Давнс, що в деяких американських критиків завівся ще один новий звичай.

Давніше люди отверто й строго критикували всякий музичний виступ. Нині таких людей уже мало. Нині неодин артист каже критикові: „Почіхай мої плечі, а я почіхаю твої".

Давнс дає до зрозуміння, що цього роду критикування могло уходити так довго, як довго публика не була вироблена, себто як довго публика не розуміла, що це таке добра штука. Коли публика вироблена, критик, що хвалить річи, за які публика розуміє, що вони не відповідають вимогам штуки, компромітує й себе й компромітує музика.

Іншими словами, дурити можна лише дітей, що не мають мірил доброї штуки.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Премієра „Жити або вмерти".

Дня 12 і 13 грудня аматорський кружок II. відділу ОДВУ з Ню Йорку відограв нову драматичну штуку, написану о. С. Мусійчуком, під наголовком „Жити або вмерти". Тема цеї драми взята з українського революційно-визвольного руху на західньо-українських землях під Польщею і містить у собі декілька високо драматичних конфліктів: польський шляхтич адоптує українську селянську дівчину ще коли вона була малою дитиною і виховує її за свою. Але серце тягне українську дівчину до українських селян і вона закохується в сільському хлопцеві, з яким колись, ще в дитячих літах, бавилася. Та хлопець, скінчивши ґімназію й вернувшись у рідне село, їде в українську революційну боротьбу й нищить тих людей, до яких належить його дівчина, Юлія. У дівчини розгортається конфлікт між її льояльністю до свого прибраного батька і любов'ю до селянського сина, якого вона кохає. Перемагає любов і дівчина йде за хлопцем, бо крім любови тягне ще її якась підсвідома прихильність до українського селянського люду.

Але по якімсь часі її хлопця ловить поліція. В тюрмі йому обіцяють помилування, коли він відречеться своїх ідеалів. Кілька разів він покушається на те, але візія духів Хмельницького, Мазепи, Шевченка і Франка спиняє його від цього й остаточно він пропозицію відкидає. Та в останнім моменті, уночі перед його страченням закрадається до тюрми його дівчина й помагає йому утекти. Одначе в лісі його окружає поліція і там його сметельно ранить. Перед смертю він розказує своїй дівчині тайну, яку він передтим довідався від умираючого старця, а саме, що вона, Юлія, не є донька шляхтича, тільки селянина.

Крім тих основних драматичних моментів є ще досить цікаві інші моменти.

На тлі убогої української драматичної літератури треба повитати цю премієру о. С. Мусійчука. Але знаючи здібності автора з його інших літературних творів, можна сказати, що попри сильні і мистецькі моменти цей твір має теж свої недостачі і що він ще не є останнім висказом автора. Тому саме, що від автора можна сподіватися ще кращих творів, варт зробити до цеї останньої вистави деякі замітки, які можуть стати йому помічні в його дальшій драматичній діяльності.

Любов Юлії до Петра не є як слід уґрунтована. Бо з психольоґічного боку тяжко припустити, щоб любов маленької дівчини до хлопця могла сама з себе перемінилась у любов дозрілої дівчини до мужчини. Стріча Миколи з Юлією виглядала на стрічу двох закоханих, а не на стрічу двох товаришів з дитячих літ, що не зустрічалися впродовж довгих літ. Добре булоб виповнити й розвинути цей перехід. Також здається не зовсім щасливим є момент виявлення Юлії, що вона не є панська донька, а селянська. Бо сам факт, що її коханий хлопець смертельно ранений, не міг позволити Юлії радіти з цеї новини. Також здається можна помеще підкреслити почуття нижчости наших селян у відношенні до поляків. Бо це почуття нижчости, головно в повоєнних українських ґенераціях, далеко не так сильне, як воно було перед війною. Молоді українські покоління нині є горді на свою національність, як теж вже не так стидаються свого селянського походження. Внаслідок адміністраційної, культурної, економічної і всякої іншої нездарности поляків бувають нині часті випадки, де колишнє почуття національної нижчости перемінилося в наших людей у відношенню до поляків у почуття вищости. Це варт підкреслити.

Щодо аматорської гри, то назагал вона випала зовсім поправно. Добре вивязалася зі своєї ролі панна Назар у ролі Юлії, а П. Петраш у ролі Петра. Останній може грав трохи засентиментально, беручи під увагу факт, що він мав бути твердий мов криця революціонер; та вина тут трохи й автора.

Добре грали помічні сили: Чайка в ролі шляхтича, Чорнюк у ролі прокуратора, пані Гладун у ролі Марти, Яновський, Слотюк, Дубас, Гельнер, Хомицький у ролях селян, Ковбаснюк і Ленчак у ролях малих дітей, Полюга і Ковальчук у ролях польських жандармів.

Е. Л.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Листопадове Свято.

Дня 1. листопаду ц. р. зорганізована українська молодь міста Шікаго, при співучасти кількох старших товариств, влаштувала перше спільне Листопадове Свято. „Шопен" авдиторія, в якій було влаштоване те свято, була переповнена людьми. Шікаґовські українці, без огляду на релігійні чи політичні переконання, прийшли громадно побачити те свято, що влаштували вже їх діти. Вступ на галю був вільний, одначе святочна громада добровільними датками зложила суму $126. Видатків було $76.70. Чистий дохід в сумі $50 вислано на інвалідів.

Жертвували по $2: Т. Гаврилишин, Р. Смук; по $1: Катерина Дубас, Марія Машир, Л. Тягнибік, Софія Галун, П. Пельц, Т. Хариш, П. Слизюк, о. О. Ковальський, А. Край, І. Пишний, І. Корпан, В. Сидорак, П. Іванів, Н. Иванишин, полк. А. Шаповал, М. Петрів, І. Сенів, Н. Моранець, Н. Ґуда, Й. Дичка, Д. Островський, Й. Штен, Т. Шпікула, І. Пеленичка, І. Дмитрусь, Г. Кликун; по 50 ц.: Марія Коваль, Скірник, П. Пірник, І. Шкраба, С. Яворський.

За комітет:
Катерина Дубінська, рек. секр.;
Марія Ґульчій, фін. секр.

Раковлюк помер нагло в подорожі. — Треба повідомити про це його жінку — каже лікар до товаришів Раковлюка, що були при його смерті. — Одначе треба зробити це дуже обережно.

Товариш пішов на почту й надав до жінки таку телеграму:

„Ваш чоловік легко занедужав. Похорон у вівторок в четвертій годині пополудні".

— Тату, що то є конференція?

— Це зібрання, на яких ухвалюють, де мають зібратися учасники вдруге.

— Ах, пане Крукальський, ви ріжете дрова, це добре для вашого здоровля.

— Ні, пане докторе, це добре на зиму!

Паста до волосся.

Слуга питався свого пана, який що дня мастив голову якоюсь мастю, пощо він це робить.

— Щоб своє волосся скріпити, бо починає мені вилазити — відповів пан.

На другий день коробка з масти була зовсім порожна; а коли пан запитався слуги, що сталося з мастю до волосся, цей відповів:

— Я висмарував ваш кожух, пане, бо в нім починає теж волос вилазити.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На інвалідів з Листопадового Свята.

Укр. Центр. Рада 1. листопаду на Січовій Галі достойно відсвяткувала Листопадове Свято. Програму виконала укр. православна громада, укр. презвитерська громада, панна Бодруґ, п. Бідло і Рідна Школа при укр. прав. церкві. Промовляли п. П. Ковальчук і о. д-р Клодницький. Прав. хором управляв п. П. Буката, а презв. хором п. Ю. Кириченко. Приявних було коло 600 душ. Чистого приходу на укр. інвалідів вислано до Обеднання $116.73. В цю суму входить вже і додаткова збірка на галі $36.36. Гроші переслав п. Я. Шишковський.

За прес. комісію:

о. д-р В. Клодницький.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Додатковий звіт з Націоналістичного Дня в Лінден, Н. Дж.

Про Націоналістичний День, який відбувся 12. липня ц. р., було в пресі чимало дописів. Про цей День писалося, що він був удачно переведений товариствами, які працюють на народній ниві, що комітет добре вивязався та що цей день був виявом нашої сили і т. п. Тому сьогодня треба лише додати, що чистого приходу переслав до Обеднання гром. Череватюк у липні $580, а тепер вислано $28.79, та що незібраних тікетів осталося 137. Загальна сума як чистий прихід виносить по нинішній день $608.79.

Дальше подаємо до відома, що радіо, яке мало піти на імпрезу, передано Відділові ОДВУ в Нюарку.

Вкінці підкреслюємо, що до загальної суми чистого приходу вплине ще певна сума із незібраних згаданих 137 тікетів та $15 за дошки із плятформи.

о. д-р В. Клодницький, секр. Нац. Дня;
Іван Ухман, касієр Нац. Дня.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в пятницю, 1-го січня (на Новий Рік), в годині 1-шій пополудні, в гали шкільній при Савт ул. Обовязком кожного члена є прийти на згадані збори і почути звіт урядників з діловодства за 1936 рік і вибрати уряд на 1937 рік. Просимо, щоб кожний член старався придбати хоч одного нового члена і привести його на згадані збори, щоб секретар міг його вписати в члени У. Н. Союзу, бо кампанія за приєднання нових членів з кінцем місяця грудня 1936 року скінчена. Неправний на зборах член чи урядник підлягає карі згідно з ухвалою. — Яків Красновський, предс.; Григорій Налепа, кас.; Василь Левчик, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори і річне справоздання Бр. Різд. Пресв. Богородиці, від. 259, відудутюя в неділю, 3-го січня, в годині 2-гій пополудні, в галі парохіяльній, 4950 Савт Павліна вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — Андрій Фоца, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 2-гій пополудні, в гали церковній на Блекстон ул. Обовязково кожний член повинен прийти на збори, бо будуть важні справи. Буде звіт старого уряду і контр. комісії за рік 1936. Уряд на 1937 рік вибрано такий: Йосиф Галошка, предс.; І. Познанський, заст.; С. Щеньґор, кас.; В. Лішка, заст.; А. Горбайчук, рек. секр.; С. Пригарський, заст.; С. Вардачевський, фін. секр.; К. Фірман, заст.; М. Камфонік, Д. Лукиник, К. Фірман, контрольори; Іван Камфонік, Т. Павлюк, прапорники; Г. Стрин, П. Кічак, надз. хорих; В. Борилюк, дверник. — К. Фірман, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 2-го січня, в гали під ч. 435 Мейн ул., в годині 7-мій ввечір. Обовязком кожного члена є бут ина цих зборах та вислухати справоздання делеґата, котрий був післаний на конґрес Обєднання. Кожного повинна цікавити робота Обєднання в будуччині. Є також багато інших справ до обговорення. Зачнім перші збори в новім році в добрім напрямку. Уряд на 1937 рік є: Антін Зіліньский, предс.; Петро Криловський, заст.; Сергій Вінярський, кас.; Гнат Ничка, заст.; Антін Вакулінський, секр.; Михайло Сас, заст.; Теодор Ґайда і Іван Щомак, надз. хорих; Пилип Телевяк і Василь Атаманець, прапорники; Іван Гела, дверник; Мих. Яблонський, Гнат Ничка і Іван Ґабрилович, тростіси; Стефан Сосовський і Мих. Гаьошин, контрольори.

ПІТСБУРГ, ПА. Тов. Рогатинщина, від. 396, повідомляє, що річних зборах 20 грудня ухвалено, що ті дорослі мужчини, що не платять місячних вкладок, мають заплатити 1 дол. на рік, а жениціни по 50 ц. Дальше ухвалено, що довжного члена не можна довше тримати як три місяці. Уряд на 1937 рік є: Теодор Коруна, предс.; Андрій Федьків, заст.; ТеодорЦі дюпа, кас.; Іван Драпала, заст.; І. Катериняк, секр.; Н. Крижалка, заст.; Іван Беніш і Андрій Довгий, оглядачі хорих; Ілія Слободян, Олекса Іванців і Василь Цілюпа, контрольори. — І. Катериняк, секр.

CHICAGO, ILL. The "Good Will Society", Br. 22, held its annual election Sunday, Cec. 13, 1936. The results of the election are as follows: Mich. Kozak, Pres.; Joseph Prietula, Vice-Pres.; Walter Skoropad, Fin. Sec'y; Mildred Kozak, Ssst. Sec'y; Volodymyr Charkow, Treas.; Marrianne Detzek, Anastasia Oleskow, Miroslaw Chornomaz, Auditing Comm.; Olga Sen, Sophie Sen, Paul Kania, Sick Comm.; Maria Gawaluch, Walter Didyk, Board of Trustees. Since the Ukrainian National Association has started its drive for more members, our membership has increased to thirty members since last year. We will try to still futher enlarge our branch. — Michael J. Kozak, Pres.; Mildred Kozak, Cec'y.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє членів і членниць, що збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 2-гій пополудні, при 34 Віч ул. Просимо не забути прийти на збори, бо це важні, тому, що контроля дасть справоздання і буде вибір нового уряду на наступний рік. — Гр. Монюк, предс.; Мартин Шиманський, кас.; Леонтій Бих, секр.

БРІДЖПОРТ, ПА. Бр. св. Петра й Павла, від. 383, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що на річних зборах вибрано такий новий уряд: Іван Ґрудзінський, предс.; Прокіп Ковал, заст.; Юліян Кушнір, кас.; Йосиф Мудь, фін. секр.; Семен Козак, рек. секр.; Теодор Савіцький і Павльо Вичик, надз. хорих; Кіндрат Білик, Лука Сарабун і Михайло Козак, контрольори.

ФЕНІКСВИЛ, ПА. Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 321, подає до відома своїм членам, що на річних зборах вибрано такий уряд на 1937 рік: Іван Садовський, предс.; Григорій Белюх, заст.; Йосиф Якушевич, кас.; Петро Винник, заст.; Федор Цюх, секр.; Йосиф Костира, заст.; Стефан Нечипор, Дмитро Цюх і Володимир Люба, контрольори; Олекса Волосянський і Йосиф Цюник, доглядачі хорих; Ілля Винник і Павло Заплак, хорунжі; Іван Костира, дверник. Адреса секр.: Федор Цюх, 319 St. Mary St., Phoenixville, Pa.

КЕНТОН, О. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 115, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 2-гій пополудні, в домі секретаря, 2311 — 13-та вул. Н. Е. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — Антін Бандрівський, предс.; Антін Клюс, кас.; Катерина Дрозда, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Запорозька Січ, від. 251, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в пятницю, 1-го січня, то є на Новий Рік, в годині 12-тій вполудні, в школі парохіяльній, Вест 7-ма вул. Обовязком всіх членів є бути на зборах, бо буде звіт контрольної комісії і вибір нового уряду на 1937 рік. Напоминаємо довгуючих членів, щоби вирівняли свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. На зборах будемо приймати нових членів до Тов. і У. Н. Союзу. Кожний член повинен привести хоч одного нового члена. — В. Козир, предс.; І. Жолопчук, кас.; Н. Страп, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що перші збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі на Комінкай Гіл. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Будемо добирати уряд і буде перебрання уряду на 1937 рік. Довгуючі члени мають вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Неправний член буде караний згідно з ухвалою. — Уряд Тов.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запоорзька Січ, від. 388, повідомляє, що річні збори відбудуться 2-го січня, в годині 7-мій ввечір, в У. Н. Домі, 4-та і Ворд ул. Приявність кождого члена конечна. — Р. Пазюк, предс.; І. Михальцевич, кас.; П. Огар, секр.

КАРНЕГІ, ПА. оТв. Січ, від. 136, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 1-шій пополудні, в укр. парохіяльній гали, 220 Jene St. Просимо всіх членів прийти, бо маємо дуже важні справи до вирішення. — А. Крупа, секр.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(81)

Три години пізніше до ніздрів Тарзана дійшов запах людей. Він подався в тому напрямі і за якийсь час побачив здалека групу людей. Його бистрі очі запримітили в гурті білого чоловіка. Це мусів бути Кид і Орандо враз із його воїнами. Їх усіх було біля двісті осіб. Це не багато, думав собі Тарзан.

Та всетаки він зрадів, що бодай стільки є. Він скоро подався по верхах дерев у їх напрямі і за пару хвиль зіскочив прямо перед ними, немовби злетів з неба. Побачивши його, Кид і чорні невимовно зраділи. Вони повірили в нього, що він є якимсь вищим духом і тільки ця віра додала їм відваги станути до боротьби з людьми-леопардами.

Під ніяким іншим проводом вони не відважилисьб воювати. Тарзан закликав до себе Оранда і Кида та в коротких словах пояснив їм положення. Він розказав їм наперед те, що бачив, як теж вісказав свій плян, що вони мусять чимскорше туди поспішати й напавши на їх Замок, знищити цілий їх штаб. Тоді їх організація сама від себе згине.

Висказавши отак свій плян і давши приказ наступати, Тарзан заявив, що тому, що він уміє скоріше продиратися крізь нетри, він піде наперед і, заховавшись десь недалеко замку, буде стерегти людей-леопардів і їх рухи. В своїй думці він також готовився на все: колиб вони не прийшли на час, думав він собі, то йому самому прийдеться кінчати діло.